

ਅਪਰਾਧਿਕ ਫੁਟਕਲ
ਐਸ.ਬੀ. ਕੈਪੂਰ ਅਤੇ ਆਰ.ਪੀ. ਖੇਸਲਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜੇ.ਜੇ.
ਤਰਲੇਚਨ ਸਿੰਘ ਪਟੀਸ਼ਨਰ
ਬਨਾਮ
ਰਾਜ-ਜਵਾਬਦਾਤਾ

1961 ਦਾ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਫੁਟਕਲ ਨੰਬਰ 599

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (1898 ਦਾ ਐਕਟ V)-S. 107(1)-ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ-ਕੀ ਗਤੀਵਿਧੀ
ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਆਯੋਜਿਤ-ਇਹ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1898 ਦੀ ਧਾਰਾ 107
ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀ
ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

7 ਫਰਵਰੀ 1962 ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ
ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਕੇਸ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਕੈਪੂਰ
ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਆਰ.ਪੀ. ਖੇਸਲਾ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵਾਲੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ
ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨੁਕਤੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਪਟਾਉਣ ਲਈ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ
ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਆਖਰਕਾਰ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਦੁਆ ਦੁਆਰਾ 1 ਨਵੰਬਰ 1962- ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ
ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੰਬਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ,
ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 107/151, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਅੰਤਰਿਮ
ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਕੇਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਕੁਝ ਸੀਨੀਅਰ
ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਵਿੱਚ।

ਐਚ.ਐਸ. ਗੁਜਰਾਲ, ਵਕੀਲ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ।

ਲਛਮਣ ਦਾਸ ਕੈਸਲ ਡਿਪਟੀ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ।

ਆਰਡਰ

ਕੈਪੂਰ, ਜੇ.-ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇਸ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ
ਸਵਾਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:-

"ਕੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਭਾਸ਼ਾਈ ਰਾਜ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਿਕ
ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 107 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ
ਜਾਂ ਜਨਤਾ ਦੇ ਇੱਕ ਵਰਗ, ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਗਾਹਕੀ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 'ਤੇ
ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ?"

ਇਹ ਸਵਾਲ ਤਰਲੇਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫ਼ੌਜਦਾਰੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 561-ਏ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਡ ਵਜੋਂ
ਜਾਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਠਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ
ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 107/151 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ
ਅਧੀਨ ਹੈ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 107 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ:-

"ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ
ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨਾ ਜਨਤਕ
ਸ਼ਾਂਤੀ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇ
ਸਕਦਾ ਹੈ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਜੇਕਰ ਉਸਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਆਧਾਰ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ

ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ, ਇੱਕ ਬਾਂਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਠੀਕ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।"

ਹਵਾਲਾ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਗੰਭੀਰਤਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਭਾਸ਼ਾਈ ਰਾਜ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ, ਸ੍ਰੀ ਐਚ.ਐਸ. ਗੁਜਰਾਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਜੋੜ ਅਤੇ ਤੱਤ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ: ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਬੇਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਸ਼ਾਈ ਰਾਜ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕੋਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤ ਕੰਮ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਖੁਦ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਹ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਭਾਸ਼ਾਈ ਰਾਜ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕੋਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤ ਕੰਮ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਖੁਦ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਹ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਪੱਖੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ- ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 107 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰੱਖਿਅਕਾਂ ਦਾ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬੇਰੋਕ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਨਾ ਪਾਉਣ। ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਉਸ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਮਾਮਲਾ ਇੰਨਾ ਸਾਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨਗੇ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਬੇਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਯੋਗ ਹੈ, ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਏ) ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ, ਜਾਂ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਵਾਜਬ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲ ਦੇਸਤਾਨਾ ਸਬੰਧ, ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ, ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਜਾਂ ਨੈਤਿਕਤਾ, ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਪਮਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮਾਣਹਾਨੀ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣਾ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਨੇ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 107 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਹੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਕੀ ਹੈ।

ਦੂਜਾ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਭਾਸ਼ਾਈ ਰਾਜ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਪ੍ਰਚਾਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਸੀ। ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਕੇਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 144 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਮਨਾਹੀ ਵਾਲਾ ਹੁਕਮ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਉਹ ਉਸ ਨਿਰੋਧਕ ਹੁਕਮ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ "ਭਾਸ਼ਾਈ ਰਾਜ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਪ੍ਰਚਾਰ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਸੀਂ ਸਮੇਂ ਲਈ "ਇੱਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਪ੍ਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ" ਦੀ ਥਾਂ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਜੋਗ ਨਾਲ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਧੁਨ ਤੋਂ ਬਚਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ੁੱਧ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸਵਾਲ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰੱਖੇ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੇ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 107 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਿਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਕਈ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਖਜ਼ਾਨ ਚੰਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਾਦਸ਼ਾਹ (1) ਵਿੱਚ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 107 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਰਹਿਤੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸਨ, ਭਾਵ ਚਮਾਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਖੂਹ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਕੱਢਣ ਦਾ ਹੱਕ ਜਤਾਇਆ ਸੀ ਪਰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨਗੇ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਾ ਵਧੇਰੇ ਵਾਜਬ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਹਿੰਸਾਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਦਿ ਕਰਾਊਨ (2) ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਕੰਮ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਾਂਝੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਉਸਦੇ ਸਹਿ-ਸਾਂਝੀਆਂ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ (3) ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਧਾਰਾ 107 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਾਰੰਟ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਆਚਰਣ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੀ, ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਸੀ। ਐਚ ਮੁਹੰਮਦ ਅਬਦੁਲ ਕਯੂਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਾਦਸ਼ਾਹ (4), ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ * ਖਜ਼ਾਨ ਚੰਦ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਾਦਸ਼ਾਹ (1), ਅਤੇ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਦਿ ਕਰਾਊਨ (2), ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜੇਸ਼ਦਾ ਲੇਖਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ (5) ਵਿੱਚ, ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ, ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਗੀਤ, ਆਦਮੀਆਂ ਦਾ ਇਕੱਠਾ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਸਤਿਸੰਗ ਜਾਂ ਮੀਟਿੰਗ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ; ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਮਾਧੇ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ (6), ਇੱਕ ਕੇਸ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਿਜੀ ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 107 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਅਗਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮਿਸਟਰ ਗੁਜਰਾਲ ਗੋਵਿੰਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ (7), ਵਿਵਿਅਨ ਬੇਸ, ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ ਸੀ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 107 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਯੋਗਤਾ ਜੋੜੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਉਲੰਘਣ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸੰਕਟਕਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜੇ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਰਾਹ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸ੍ਰੀ ਲਛਮਣ ਦਾਸ ਕੇਸ਼ਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਜਵੀਜ਼ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਅਯੋਗ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕੇਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 107 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਾਂ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਾਂ ਜੇ ਇਰਾਦਾ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਗਲਤ - ਉਸਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਕ੍ਰਮ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਬੇਨਤੀ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਸਮਰਾਟ ਬਨਾਮ ਮੁਰਲੀ ਸਿੰਘ (8) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਇਸੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਚੂਨੀ ਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ

ਸਮਰਾਟ (9), ਅਤੇ ਕਿੰਗਜ਼ ਬੈਂਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਵਾਈਜ਼ ਬਨਾਮ ਡਨਿੰਗ (10) ਦੇ ਇੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕੇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਦਰਭ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 107 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਅਤੇ ਇਕੋ ਇਕ ਆਧਾਰ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ।

ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇਗਾ:-

"ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 107 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਰੇਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਕੇਸ ਹੁਣ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਆਰ.ਪੀ. ਖੋਸਲਾ, ਜੇ.-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

(1) A.I.R. 1926 Lah 683(2)

(2) A.I.R. 1926 Lah 695

(3) A.I.R. 1932 Lah 101

(4) A.I.R. 1939 Lah 363

(5) A.I.R. 1939 Sind 167

(6) A.I.R. 1942 Patna 331

(7) A.I.R. 1942 Nagpur 45

(8) LLR 33 All 775

(9) 17 Cr. L.J. 301.

(10) (1902) I.K.B, 167

ਸੀਮਾ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਏ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।